

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ

Збірник матеріалів

**XXVI підсумкової науково-практичної
конференції викладачів**

22 лютого 2024

Київ 2024

УДК 061.3(063)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ: Збірник матеріалів XXVI підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. М.В. Трофименка. Київ: МДУ, 2024. 406 с.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою Маріупольського державного університету (протокол № 11 від 22.04.2024)

Редакційна колегія:

Голова Трофименко М.В., ректор МДУ, кандидат політичних наук, професор;

Члени редколегії Балабаниць А.В., доктор економічних наук, професор;
Безчотнікова С.В., доктор філологічних наук, професор;
Булатова О.В., доктор економічних наук, професор;
Задорожня-Княгницька Л.В., доктор педагогічних наук, професор;
Іванець Т. М., голова Ради молодих вчених МДУ, кандидат політичних наук;
Константинова Ю. В., кандидат історичних наук, доцент;
Омельченко В.Я., доктор економічних наук, професор;
Павленко О.Г., доктор філологічних наук, професор;
Романцов В.М., доктор історичних наук, професор;
Сабадаш Ю. С., доктор культурології, професор;
Тарасенко Д. Л., доктор економічних наук, професор;
Толпежніков Р.О., доктор економічних наук, професор.

Збірник містить матеріали XXVI підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ, яка відбулася 22 лютого 2024 року в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах висвітлені актуальні проблеми розвитку міжнародних відносин та зовнішньої політики, філософії та соціології, історії, економіки та менеджменту, права, екології, кібербезпеки, документознавства, культурології, журналістики, філології, літературознавства, методики викладання, педагогіки та психології.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та здобувачам вищої освіти, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

experience. You can incorporate whichever English focus you are working on at the time, such as transition words, adjectives or specific vocabulary).

4. Read the text (the teacher and/or students can read the text out loud to the class. Then they can revise it as needed).

The implementation of teaching at the state of emergency needs huge attention to achieve the learning objective, as teachers do not only teach but also are psychologists and support for students. They are often the first responders to students' pressing needs, and stand on the frontlines in post-disaster trauma for students. The 4 R's dealing with trauma are: Realize, Recognize, Respond and Resist and if teachers are able to do this effectively, students will hopefully emerge more resilient and ready to build a society that reflects their own well-being.

Literature

1. *Gordon Thomas. Leader Effectiveness Training / Thomas Gordon. – New York: Wyden books, 1997. – 57 p.*

Сичугова Яна,
асистент кафедри прикладної філології
Маріупольський державний університет

ЧУЖЕ СЛОВО ТА СУМІЖНІ З НИМ ЯВИЩА

У літературознавстві та лінгвістиці особливу актуальність набув інтерес до «чужого» слова, зокрема, до такого його різновиду, як цитата. Увага багатьох філологів (і літературознавців, і лінгвістів) та вчених інших гуманітарних наук спрямована у бік вивчення діалогічних відносин між (або всередині) текстами. Цитацію у найзагальнішому вигляді можна визначити як один із способів уявлення чужої мови. Цитата у широкому значенні є будь-який елемент чужого тексту, включений у авторський текст. Цитація виконує інтертекстову функцію, тобто функцію об'єднання «старого» та «нового» тексту, підключає авторський текст до чужого.

У тексті газети цитація виступає спеціальним поліфункціональним мовним та композиційним засобом вираження домінуючої текстової функції (інформування та впливу). У сучасних публіцистичних текстах і романах цитати частіше зустрічаються у трансформованому вигляді: трансформація робить стандартну мовну формулу експресивною, сприяє створенню ефекта новизни. Ми виділили наступні способи трансформації цитат: 1)

заміщення; 2) усічення; 3) додавання (розширення складу); 4) контамінація. Часто ці способи поєднуються.

У полі зору вчених, які займаються проблемами цитування, знаходяться такі поняття, як ремінісценція, алюзія, непряма цитата, та ін. Багато з цих термінів не мають загальноприйнятих дефініцій, не завжди зрозуміло, де знаходяться межі між одним та іншим явищем. Ми виділили наступні цитати: пряму цитату; непряму цитату; цитату з атрибуцією; цитату без атрибуції.

Пряма цитата – відтворений фрагмент тексту-джерела із вказанням мінімум однієї з наступних формальних ознак: ім'я автора, назва джерела, графічного маркеру (лапок, курсиву та ін.). Прямі цитати повинні бути точними та включати слова, які використовувала людина, що цитує. Пряма цитата береться в лапки.

Запозичені висловлювання або відомості, подані у переказі, називають непрямыми цитатами. Під цим розуміється фраза прецедентного тексту, на яку посилаються, та яка є дослівною або практично дослівним відтворенням прецедентного тексту. У випадку непрямого цитування в кінцевому тексті конкретної вказівки ні на джерело запозичення, ні на автора прецедентного тексту немає.

Цитата з атрибуцією – це символічний текстовий знак із супутніми йому індексами (ім'я автора тексту-донора, його заголовки, лапки і т.п.); чим більший об'єм цитати, тим більша вага її символічної складової. Найбільш чистою формою такої цитації можна вважати цитати із точною атрибуцією і тотожним відтворенням зразку, де однозначно вказано автора відтворених слів, а сам текст-донор взятий у лапки.

Цитати без атрибуції є або текстовими знаками із вторинною індексальністю, або символічними складовими знаку-цитати, що лише значною мірою або повністю пригнічує його індексальну складову.

Вкраплення «чужих» слів застосовується не тільки для посилення емоційного забарвлення тексту, але й для вираження власного авторського судження. Специфіка використання цитати у тексті зумовлюється, насамперед, наявністю зв'язку з вихідним текстом, а також характером співвідношення сенсу цитати у тексті-джерелі та тексті, що приймає. Цей зв'язок ускладнюється в тексті перекладу при можливому відхиленні від буквального цитування. Різні способи введення цитат збагачують структуру тексту, дозволяючи живо поєднувати чужу мову з авторським оповіданням. Проте надмірне захоплення цитатами негативно позначається на стилі викладання, знеособлюючи мову автора та позбавляє його самостійності.

Література

1. Дорофеєва Н.І. Словник-довідник з зарубіжної літератури / Н.І. Дорофеєва – Харків: Світ дитинства, 2000. – 192 с.
2. Наливайко Д. С. Антологія зарубіжної поезії другої половини XIX – XX сторіччя / Д. С. Наливайко. – К.: Навчальна книга, 2003. – 320 с.
3. Розова І. В. Стилiстичнi особливостi функцiонування авторських цитатiй них висловлень (на матерiалi англomовних сатиричних творiв XX сторiччя) / І. В. Розова // Вiсник ЛНУ iменi Тараса Шевченка. – № 13 (200), Ч. II. – 2010. – С. 173-180.
4. Чорновол-Ткаченко Р. С. Роль iнтертекстуальностi в iншомовному спiлкування фахiвцiв у сферi державного управлiння / Р.С. Чорновол-Ткаченко // Теорiя та практика державного управлiння: зб. наук. пр. – Харкiв : Вид-во ХарPI НАДУ «Магiстр», 2009. – Вип. 1 (24). – С. 1–10.

Стьопiн Максим,
старший викладач кафедри англiйської фiлологiї
Марiупольський державний унiверситет

ВИКОРИСТАННЯ ІГРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК КОМАНДНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Студентське самоврядування є важливим елементом життя університетської спільноти. Це організаційна форма, яка дає можливість студентам брати участь у прийнятті рішень та впливати на життя свого навчального закладу. Згідно з наказом Міністерства освіти і науки України N 166 від 03.04.2001, самоврядування у вищому навчальному закладі – це самостійна громадська діяльність студентів із реалізації функцій управління вищим навчальним закладом, яка визначається ректоратом (адміністрацією), деканатами (відділеннями) і здійснюється студентами відповідно до мети і завдання, що стоять перед студентськими колективами [1].

В Маріупольському державному університеті Студентська рада як представницький орган студентського самоврядування, була створена 20 грудня 2005 року на установчій конференції студентів. Діяльність студради спрямована на забезпечення та захист прав та інтересів студентів; виявлення та формування потенційних молодіжних лідерів; розвиток наукового і творчого потенціалу студентства; створення необхідних умов для проживання та відпочинку студентів. Студентська рада МДУ у своїй діяльності реалізує такі принципи: